

συμπεράσματα προκειμένου να κατανοήσουμε το πολυσύνθετο θέμα των ΜΠ.

Η απουσία επαρκών δεδομένων για τον ελληνικό πληθυσμό έδωσε το έναυσμα για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας, στην οποία επιχειρήθηκε, μεταξύ άλλων, και η καταγραφή της συχνότητας και των επιδημιολογικών χαρακτηριστικών των παιδιών με ΜΠ. Η συχνότητα των ΜΠ ποικίλλει στη βιβλιογραφία από 2 έως 20%²¹. Ωστόσο, το ακριβές ποσοστό τους είναι δύσκολο να προσδιοριστεί εξαιτίας τόσο της έλλειψης ομοφωνίας σε έναν κοινά αποδεκτό ορισμό όσο και των διαφορετικών διαδικασιών εντοπισμού. Στην παρούσα μελέτη, που αφορά 1500 παιδιά, το 30% διαγνώστηκε με ΜΠ, με τις εξαιρέσεις που έχουν ήδη αναφερθεί στα αποτελέσματα.

Ο Swanson²² χαρακτηρίζει την αύξηση του ποσοστού των μαθητών με διάγνωση μαθησιακών προβλημάτων ως «επιδημία», η οποία έχει και σημαντικό κόστος, ανοίγοντας έτσι τη συζήτηση για την πιθανή υπερδιάγνωση των ΜΠ και την πολιτισμική-κοινωνική διάστασή τους. Ορισμένοι θεωρούν ότι πρόκειται ίσως για ένα τεχνητό «κατασκεύασμα» της δυτικής κοινωνίας, στην οποία οι προσδοκίες για τις επιδόσεις των παιδιών και οι απαιτήσεις του περιβάλλοντος είναι πολύ μεγαλύτερες. Η καθιέρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, η ανάπτυξη των ΜΜΕ και κυρίως του Τύπου και η σύνδεση της σχολικής επιτυχίας με την κοινωνική καταξίωση ανέδειξαν τη σχολική μάθηση ταυτόσημη με την επιτυχία στη ζωή. Έτσι, οποιαδήποτε παρέκκλιση ενός κατά τα άλλα υγιούς μαθητικού πληθυσμού από το μοντέλο που έχει προταθεί, μπορεί εύκολα να κατηγοριοποιείται κάτω από την ομπρέλα «μαθησιακά προβλήματα». Ωστόσο, οι περισσότεροι ερευνητές υποστηρίζουν ότι τα ΜΠ αποτελούν αναπτυξιακή διαταραχή με συγκεκριμένο παθοφυσιολογικό υπόστρωμα και πολυπαραγοντική αιτιολογία - θέση και των συγγραφέων της συγκεκριμένης εργασίας.

Από το πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Χαρτογράφηση της Ειδικής Αγωγής»²³ γνωρίζουμε ότι το 2004 φοιτούσαν στην Ειδική αγωγή 15.850 μαθητές. Από αυτούς, το 56,2% είχαν ΜΠ και το υπόλοιπο 53,8% ανήκε σε άλλες κατηγορίες ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Από τα δεδομένα αυτά προκύπτει ότι τα ΜΠ αποτελούν το μισό πληθυσμό της ειδικής αγωγής. Ειδικά για τους μαθητές με ΜΠ, σύμφωνα και πάλι με την ίδια χαρτογράφηση, το ποσο-

στό των μαθητών που δέχεται υποστήριξη φτάνει μόλις στο 1,3% του μαθητικού πληθυσμού και αυτοί είναι ηλικίας μεταξύ 6 και 13 ετών. Οι πραγματικές ανάγκες είναι πολύ μεγαλύτερες αν σκεφτεί κανείς ότι μέχρι το τέλος της Β΄ δημοτικού το 15% των μαθητών δεν έχει κατακτήσει το βασικό μηχανισμό της ανάγνωσης²⁴. Συνεπώς δεν τίθεται θέμα υπερδιάγνωσης των ΜΠ στη χώρα μας, καθώς το ποσοστό των διαγνωσμένων μαθητών φτάνει μόλις στο 1% του μαθητικού πληθυσμού, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από την εμπειρία ετών του Ιατρείου μας.

Βρέθηκε ακόμα στην παρούσα μελέτη ότι η πλειονότητα των μαθητών που παραπέμφθηκε για αξιολόγηση κατατάχθηκε τελικά σε κάποια ταξινομητική κατηγορία της ειδικής αγωγής, που σημαίνει ότι η αιτία προσέλευσης στο Ιατρείο είναι συμβατή με την τελική διάγνωση. Έτσι, οι ανησυχίες και τα ερωτηματικά που έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί σχετικά με την υπερδιάγνωση των ΜΠ δεν φαίνεται να στηρίζονται σε πραγματικά δεδομένα.

Το γεγονός ότι, γονείς και δάσκαλοι «ανησυχούν» ταυτόχρονα για το παιδί, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Οι μεν γονείς είναι εκείνοι που ζουν με το παιδί, επομένως γνωρίζουν την εξέλιξή του, αντιλαμβάνονται τις αλλαγές στη συμπεριφορά του και παρατηρούν τις αντιδράσεις του σε διάφορες καταστάσεις· από την άλλη πλευρά, ο δάσκαλος έχει τη δυνατότητα να συγκρίνει τη συμπεριφορά και τις αντιδράσεις του παιδιού με αυτές άλλων παιδιών που βρίσκονται όμως στο ίδιο αναπτυξιακό στάδιο και να αποφανθεί για το κατά πόσο αυτές παρεκκλίνουν ή όχι από το μέσο όρο για την ηλικία του. Στη παρούσα εργασία, ο βαθμός συμφωνίας μεταξύ γονέων και δασκάλων για τα ΜΠ ήταν πολύ μεγάλος (στατιστικά σημαντικός, $p < 0,05$).

Στη μελέτη μας, η μέση ηλικία κατά την οποία τα παιδιά προσέρχονται για αξιολόγηση είναι τα 8,5 έτη ± 2 έτη (30,2%). Πρόκειται για την έναρξη του κύριου όγκου σχολικής μάθησης (Γ΄ Δημοτικού) μέσα από διαδικασίες αξιολόγησης της κατάκτησης συγκεκριμένων γνώσεων (γλωσσικών, αριθμητικών, φυσικών και ιστορικών), με αποτέλεσμα, οι μαθητές με ΜΠ να έρχονται αντιμέτωποι με σοβαρές δυσκολίες στη σχολική τους επίδοση και να αναζητούν βοήθεια. Είναι γεγονός ότι πολλοί ειδικοί διστάζουν να τοποθετήσουν στο παιδί